

Näringsdepartementet

ILO:s rapport VI (1) Promotion of cooperatives

2 bilagor

Genom remiss den 15 februari 2000 (N2000/1236/ARM) har ILO-kommittén anmodats yttra sig över rubricerade rapport. ILO-kommittén har i sin tur remitterat rapporten till Sida, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetskyddsstyrelsen, Arbetstillsynsinstitutet, Närings- och teknikutvecklingsverket, Glesbygdsverket, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Företagarnas riksorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Lantbrukarnas riksförbund, Kooperationens förhandlingsorganisation, Kooperativa förbundet, Kooperativa institutet och Föreningen Kooperativ utveckling i Sverige. En sammanställning av remissvaren bifogas yttrandet.

Allmänna kommentarer

ILO:s styrelse beslöt vid sitt 274:e möte i mars 1999 att ta upp ämnet *Främjande av kooperativ* på dagordningen för Internationella arbetskonferensen år 2001. Syftet är att ersätta den år 1966 antagna rekommendationen (nr 127) om kooperativa föreningar (utvecklingsländer), vilken förelagts riksdagen i prop. 1967:11, med en rekommendation för främjande av kooperativ under 2000-talet.

ILO:s nu gällande rekommendationen antogs vid Internationella arbetskonferensens 50:e möte år 1966. Rekommendationen, sedd i ljuset av de förändringar som ägt rum de senaste 30 åren, överbetonar regeringarnas inblandning i Kooperationen och tar inte till vara Kooperationens identitet och förmåga att fungera på en konkurrensutsatt marknad. Rekommendationen är dessutom begränsad till att enbart omfatta utvecklingsländer. Genomgripande politiska och ekonomiska förändringar sedan mitten av 60-talet har aktualiserat en revidering av den nu gällande rekommendationen.

Syftet med revideringen är att ta fram ett instrument som är universellt i sin utformning och som framhäver Kooperationen som en demokratisk,

medlemskontrollerad organisation som kan fungera på en konkurrensutsatt marknad.

Kooperationen i Sverige

Den kooperativa sektorn är en väsentlig del av svensk ekonomi. Hälften av Sveriges hushåll är medlemmar i konsumentkooperativa föreningar vilka tillsammans svarar för ca 20 % av detaljhandeln. Inom jordbruket är de ekonomiska föreningarna den helt dominerande företagsformen för förädling av produkter från jord- och skogsbruk. Under senare år har många kooperativ växt fram inom den sociala välfärdssektorn. Det finns i dag många kooperativ inom barn-, handikapp- och äldreomsorg. Dessutom har antalet kooperativa tjänsteföretag ökat kraftigt de senaste åren.

I Sverige har bl.a. Företagskooperativa utredningen konstaterat i sitt betänkande Attityder och lagstiftning i samverkan (SOU 1996:31) att det kooperativa företagandet inte synliggörs i samma grad som andra företagsformer och att Kooperationen missgynnas när det gäller att få del av samhällsresurser avsedda att utveckla företagsamheten.

Regeringen har därför, i samarbete med Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige, mellan 1999 och 2000 genomfört informationsinsatsningen "Starta eget tillsammans" för att öka kunskapen om kooperativt företagande. I ett första steg riktades informationsinsatserna mot de många aktörer som ger råd och stöd när människor vill starta företag, i ett andra steg vände sig satsningen mot allmänheten. På 24 platser i Sverige finns även Lokala Kooperativa Utvecklingscentrum (LKU) där man kan få råd och hjälp för att starta ett kooperativt företag.

Ett nytt instrument

ILO-kommittén bedömer det motiverat att revidera rekommendationen (nr 127) om kooperativa föreningar (utvecklingsländer) med en rekommendation som är anpassad till nya sociala och ekonomiska förutsättningar. Kommitténs utgångspunkt är att kooperativa företag inte skall missgynnas eller gynnas framför andra företag och att den nya rekommendationen är konkurrensneutral.

Svar på frågor i frågeformuläret

I. Form of the international instrument

1. Ja. En rekommendation av detta slag bör ha en allmän räckvidd, också i den meningen att den skall ta hänsyn till olika former av icke offentlig ekonomisk verksamhet som är en del av civilsamhället och baseras på medlemskontroll, där målet är att främja användarnas, medlemmarnas eller samhällets intressen och huvudsyftet inte är att gå med vinst.

2. Ja.

II. Preamble

3. Det är viktigt att betona att kooperativen inte bör kontrolleras av regeringar eller andra, utan ha kvar sitt oberoende när det gäller utformningen av sina mål och hur dessa uppnås.

(a-d) Ja.

(e) -

III. Objective, scope and definition

4. Instrumentet bör för det första hänvisa till kooperativens potential att svara mot medlemmarnas och användarnas behov när varken marknaden eller staten kan svara mot de befintliga behoven, eller när dessa inte tillgodoses på ett effektivt sätt.

Eftersom det finns kooperativ inom alla sektorer bör det emellertid bara finnas en allmän hänvisning till deras verksamhet, t.ex. ett omnämnande av medlemmarnas inkomstgenererande verksamhet, förmåner av olika slag till användarna, däribland vård- och omsorgstjänster, samt verksamhet som avser sparande/investeringar och försäkringar.

(a) Ja.

(b) Ja.

(c) -

- (d)
- 1) Ett alternativ till offentlig verksamhet där kooperativ ger större möjligheter för medlemmarna att påverka sin egen situation.
 - 2) Bildandet av kooperativ kan vara ett led i rehabilitering.
 - 3) Arbetet i kooperativ kan generera försörjning och ha ett socialt värde i sig självt.
 - 4) För att i samspel med offentliga aktörer och andra lösa serviceproblem, exempelvis inom vård, skola, omsorg och övriga samhällsnyttiga verksamheter.

5. Ja.

6.1 Definitionen av ett kooperativ bör grundas på de principer för kooperativ identitet som antogs av IKA:s generalförsamling i Manchester 1995.

6.2 Generell definition av vad som menas med kooperativ verksamhet men tillämpning och utformning utifrån nationell lagstiftning.

7.

(a) Ja.

(b) Ja.

(c) Ja.

(d) Ja.

(e) Ja.

(f) Ja, särskilt viktigt för att åstadkomma ekonomiskt hållbara kooperativ.

(g) Ja, exempelvis bykooperativ i glesbygd.

8. Ja.

IV. The role of governments, employers' and workers' organizations and cooperative organizations and their relationship

9.1.

(a) Kooperativen bör inte särbehandlas associationsrättsligt, utan omfattas av de regelverk som gäller för alla andra företagsformer.

(b) Ja.

(c) Kooperativen bör inte särbehandlas associationsrättsligt, utan omfattas av de regelverk som gäller för alla andra företagsformer.

(d) När det gäller tillsyn, bör kooperativ behandlas på samma sätt som andra företagsformer.

9.2 Åtgärderna bör bidra till att säkerställa att kooperativen behandlas på samma sätt som andra företagsformer. Åtgärderna för att främja kooperativ bör därför vidtas parallellt med eller ingå i åtgärder för att främja andra företagsformer, särskilt åtgärder som avser tjänster till små företag eller regional- och arbetsmarknadspolitik. Alla åtgärder som rör andra företagsformer bör även gälla kooperativa företag.

10. Rekommendationen bör uppmana kooperativen att agera som arbetsgivare och tillhandahålla lämpliga tjänster antingen inom arbetsgivarorganisationer som de själva bildar (vilket t.ex. är fallet i Sverige) eller genom att ansluta sig

till andra arbetsgivarorganisationer. Det bör också finnas möjlighet för kooperativen att ansluta sig till befintliga arbetsgivarorganisationer. Arbetsgivarorganisationerna bör i likhet med arbetstagarorganisationerna vara öppna för partnerskap med kooperativ på nationell, regional och lokal nivå.

(a) -

(b) -

(c) -

(d) -

(e) -

(f) -

(g) -

11.

(a) -

(b) -

(c) -

(d) -

(e) -

(f) -

12. Kooperativa organisationer, särskilt deras föreningar och förbund, bör etablera partnerskap med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, med utvecklingscenter av olika slag och med den offentliga sektorn på alla nivåer (lokal, regional och nationell). Samarbete på lokal/regional nivå är särskilt viktigt eftersom det kommer att vara av stor betydelse för att förstärka konkurrensförmågan hos lokala/regionala företag – inte bara kooperativa företag utan företag i allmänhet.

(a) -

(b) -

(c) -

(d) -

(e) -

V. Policy framework

13.1 Ja, skall behandlas lika.

13.2 Ja, skall behandlas lika. Det förhållandet att kooperativ väljs som organisationsform ska inte medföra att avkall görs på de arbetsmiljökrav som gäller vid andra organisationsformer inom arbetslivet.

14.1

(a) Ja.

(b) Ja, viktigt.

(c) Ja.

(d) Ja.

(e) Ja.

(f) -

(g) Ja.

(h) Ja.

14.2

(a) Nej.

(b) Nationell lagstiftning men med möjlighet till regional och lokal tillämpning.

(c) Nej.

VI. Measures for implementing policies for the promotion of cooperatives

A. Legislation

15. Ja på båda frågorna.

16. Ja, genom ett remissförfarande.

B. Establishment of support services for cooperatives

17.1 Ja, i vissa fall. Finns redan idag vid lokala utvecklingscentra (LKU) i alla län.

17.2 Ja, men alla tjänster nedan behöver inte erbjudas av samma aktörer. Vissa av nedanstående tjänster kan erbjudas av t.ex. forskningsinstitut och av bankväsendet.

(a) Ja.

(b) Ja.

(c) Ja.

(d) Ja.

(e) Ja.

(f) Ja.

(g) Ja.

(h) Ja.

(i) Ja.

17.3.1 Ja.

17.3.2 -

18. Ja.

(a) -

(b) Ja, finns i Sverige idag när det gäller försäkringar.

(c) Ja.

(d) Ja, särskilt där alternativa kostnader är socialförsäkringar.

19. Ja.

VII. International cooperation

20.

(a) Ja.

(b) Ja.

(i) Ja.

(ii) Ja.

(iii) Ja.

(iv) Ja.

(v) Ja.

(vi) Ja.

(c) Ja.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande, ledamöterna Dirke, Wallstén, Edström och Zettervall-Thapper samt ersättarna Sandler och Österberg. Närvarande har varit experterna Kruse och Axell och, adjungerade, Kent Ivarsson och Magdalena Sinander, Näringsdepartementet, och Eva Glücksman, Landstingsförbundet, sekreteraren Wiklund, samt undertecknad biträdande sekreterare.

För ILO-kommittén

AE

Anna Ekström

HS

Henrik Sjöberg